

การจัดการเรียนการสอนการพยาบาลเด็กโรคมะเร็ง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านการ สร้างสรรค์ศิลปะภาพวาด

Applied Visual Literacy in Learning of Pediatric Oncology Nursing Care

วิรัชพัชร สกุนสันติพร

Wirunpat Sakunsuntiporn

กลุ่มวิชาการพยาบาลเด็ก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ จ.อุบลราชธานี

Pediatric Nursing Department, Boromarajonani College of Nursing Sunpasitthiprasong, Ubon-Ratchathani

บทคัดย่อ

การเรียนรู้ผ่านภาพ (visual literacy) เป็นความสามารถในการเรียนรู้จากการแปลความหมายของภาพที่มองเห็นเป็นข้อมูลข่าวสารคิดแก้ปัญหาจากภาพได้อย่างถูกต้อง และ/หรือความสามารถในการสร้างสรรค์ข้อมูลข่าวสารให้เป็นภาพที่ใช้ในการสื่อความหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งการเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์ มีการนำภาพมาใช้ในการประกอบการสื่อสารเพื่ออธิบาย ขยายความ แสดงรายละเอียดของข้อมูล แสดงวิธีการ เป็นต้น ดังจะเห็นในตำรา หนังสือต่างๆ ในบทความนี้ผู้เขียนได้นำการสื่อสารด้วยภาพมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนการพยาบาลเด็กโรคมะเร็งสำหรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ด้วยการให้ผู้เรียนลงมือสร้างสรรค์ศิลปะภาพวาดในการสื่อความหมายทางการพยาบาลโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เกิดผลลัพธ์ที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนน่าสนใจขึ้น ดังนี้ 1) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และทักษะการสื่อสารผ่านภาพ 2) ทำให้สามารถเข้าถึงบทเรียนได้เร็ว เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น จดจำได้ดี 3) ช่วยส่งเสริมกระบวนการทำงานเป็นทีม และ 4) มีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ศิลปะภาพวาด ความคิดสร้างสรรค์ การพยาบาลเด็ก โรคมะเร็ง

Abstract

Visual literacy is the ability to learn and communicate visually. This assists with thinking and solving problems in the visual domain, and/or with the ability to communicate information in a visual format. In nursing education, pictures are used in

the textbooks to explain concepts, show detailed information, demonstrate instruction, and so on. In this article, the author applied visual literacy in learning of pediatric oncology nursing care for the junior class of nursing students attending Boromarajonani College of Nursing Sunpasitthiprasong. The students were instructed to create pictures to communicate the nursing care in dynamic groups. This interesting new approach could draw full attention of the students into the lesson. There were four main points of the learning outcome using visual literacy: 1) enhanced creativity and thinking freely; 2) enriched understanding of the nursing care; 3) created interaction between students; and 4) increased enjoyment of learning.

Keywords: Visual Literacy, Creative Thinking, Pediatric Nursing, Oncology

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน และได้รับการพัฒนาอย่างมากมายให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคลในการเข้าถึงข้อมูลต่างๆ อย่างหลากหลาย ผู้คนส่วนใหญ่ใช้เว็บเพจในการสืบค้นข้อมูลและแก้ปัญหาต่าง ๆ แทนการค้นคว้าหนังสือ ตำราในห้องสมุด (Bicen & Beheshti, 2017) ซึ่งแหล่งความรู้ที่มีรูปภาพประกอบพร้อมทั้งตัวหนังสืออธิบายรายละเอียดสั้นๆ กลายเป็นที่นิยมมากขึ้น (Ghode, 2012) เนื่องจากทำให้เกิดการจดจำและเข้าใจได้ง่าย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลที่รวดเร็วทันนั้น ทำให้การศึกษาศาสตร์พยาบาลในยุคศตวรรษที่ 21 ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วด้วย การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการบรรยายเพียงอย่างเดียว อาจทำให้

ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจบทเรียน หันไปท่องโลกสังคมออนไลน์แทน วิธีการจัดการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ประกอบกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายจะทำให้สามารถดึงดูดความสนใจและทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความสุขมากขึ้น

การเรียนรู้ผ่านภาพ (Visual Literacy)

คำจำกัดความของการเรียนรู้ผ่านภาพ

visual หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการมองเห็น (ภาพ) ส่วน literacy หมายถึงความสามารถในการอ่าน เขียน หรือเรียนรู้ คำว่า visual literacy หมายถึง ความสามารถในการอ่าน เขียน หรือเรียนรู้ผ่านการสร้างสรรคภาพ ซึ่งเป็นความสามารถด้านการสื่อสารความหมายซึ่งอยู่ในมิติของภาษาและปฏิสัมพันธ์ (Harrison, 2018; Donnchaidh, 2018) visual literacy เป็นความสามารถในการถอดรหัส ตีความ สร้างสรรค์ ตั้งคำถาม ประเมินและท้าทายข้อมูลที่สื่อสารผ่านภาพแทนข้อความ (School Library Owl, 2018) คนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ผ่านภาพเป็นคนที่สามารถอ่านสิ่งที่ต้องการสื่อความหมายจากภาพได้อย่างชัดเจน เช่น โฆษณา หรือฉลากภาพยนตร์ สามารถตีความตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการสื่อความหมาย และสามารถประเมินรูปแบบ โครงสร้าง และลักษณะของภาพได้ตรง รวมทั้งมีความสามารถในการใช้รูปภาพในทางสร้างสรรค์และเหมาะสมในการสื่อความหมาย (Carry, 2018; School Library Owl, 2018) ดังนั้น การเรียนรู้ผ่านภาพ (visual literacy) มีความหมายที่ครอบคลุมความสามารถในการเรียนรู้จากการแปลความหมายของภาพที่มองเห็นเป็นข้อมูลข่าวสารคิดแก้ปัญหาจากภาพได้อย่างถูกต้อง และ/หรือความสามารถในการสร้างสรรค์ข้อมูลข่าวสารให้เป็นภาพที่ใช้ในการสื่อความหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ความสำคัญของการเรียนรู้ผ่านภาพ

ภาพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับมนุษย์ในการสื่อความต้องการและความรู้สึก ตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ มนุษย์ถ้าจนถึงมนุษย์ในยุคปัจจุบันใช้การสื่อสารผ่านภาพวาดที่แสดงถึงประวัติศาสตร์เรื่องราวความเป็นมา (Bicen & Beheshti, 2017) แสดงให้เห็นว่า เรื่องราว ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ไม่เพียงแต่จะอยู่ในรูปของข้อความเท่านั้น แต่ยังสามารถแสดงออกมาเป็นรูปภาพในการสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

Donnchaidh (2018) ได้สรุปความสำคัญของการเรียนรู้ผ่านภาพไว้ดังนี้

1. ภาพทำให้จดจำได้นานขึ้น

วิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมให้ข้อมูลที่ถูกจำกัอยู่แค่ความจำระยะสั้นไปสู่ความจำระยะยาว คือการจับคู่ภาพกับข้อความที่สัมพันธ์กัน คนเราจะจดจำข้อมูลที่เป็นข้อความหรือคำพูดได้เพียงร้อยละ 10-20 แต่หากข้อมูลนั้น ๆ ถูกแปลงเป็นภาพบุคคลจะจดจำได้มากถึงร้อยละ 65

2. สมอมีการประมวลผลได้อย่างรวดเร็ว

ข้อมูลที่น่าเสนอด้วยภาพจะถูกประมวลผลได้อย่างรวดเร็วในสมองของมนุษย์ ซึ่งสมองสามารถประมวลผลภาพได้รวดเร็วถึง 13 มิลลิวินาที ร้อยละ 90 ของข้อมูลที่ถูกแปลงมาสู่การรับรู้ของสมองคือภาพต่าง ๆ ที่บุคคลรับรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ อย่างไม่รู้ตัว

3. ภาพสามารถสร้างความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง

บุคคลสามารถใช้รูปภาพในการสื่อสารเพียงอย่างเดียว หรือผสมผสานภาพเข้ากับเสียง หรือข้อความภาพช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ซึ่งการที่ผู้เรียนจะมีความสามารถในการเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งได้นั้น อาจจะต้องมีทักษะที่จำเป็นในการเข้าใจอย่างลึกซึ้งร่วมด้วย

4. ภาพทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

นอกเหนือจากการได้รับรู้เรื่องราวหรือข้อมูลผ่านภาพแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินร่วมด้วย เมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งของการสื่อความหมายด้วยภาพจะช่วยให้เข้าใจความหมายที่ต้องการสื่อสารที่ซ่อนอยู่ในภาพนั้น ๆ ได้อย่างมีรรถสมมากยิ่งขึ้น

5. ภาพช่วยส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแปลงข้อความเป็นภาพที่ใช้ในการสื่อความหมาย จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้อีกทางหนึ่งจากการได้สัมผัสกับมุมมอง รูปร่าง สี หรือผิวสัมผัสในการรังสรรค์รูปภาพ

6. ภาพสร้างความเข้าใจในการรับรู้สื่อ

ในยุคดิจิทัลที่มีข่าวปลอมหรือโฆษณาที่เกิดขึ้นจริง การที่ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสรรค์รูปภาพจะทำให้เข้าใจมุมมองของโลกภายนอกในยุคปัจจุบันรอบตัว

มากขึ้น ช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลากหลายวิธีการที่ภาพถูกสร้างขึ้นมาเพื่อควบคุมความรู้สึกหรือการรับรู้ของคนเราให้เป็นไปในทางที่ต้องการ

7. ภาพช่วยให้สามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีขึ้น

การใช้ภาพในการสื่อความหมายในห้องเรียนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ทำให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ภาพเป็นสื่อเชื่อมกระบวนการเรียนภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้รูปภาพทำให้เกิดการสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนและทำให้เรียนรู้คำศัพท์ได้ดีขึ้น เกิดความเข้าใจในหลักที่เป็นนามธรรมได้อย่างดี

สื่อรูปภาพเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิด และสามารถประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง ไม่เพียงแต่ในวงการทำงานศิลปะเท่านั้น ยังมีการนำไปใช้ในวงการธุรกิจ การออกแบบ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ รวมทั้งในวงการการศึกษา เป็นต้น

การประยุกต์ใช้ภาพในการเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์

การเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์ มีการนำภาพมาใช้ในการประกอบการสื่อสารเพื่ออธิบาย ขยายความ แสดงรายละเอียดของข้อมูล แสดงวิธีการ เป็นต้น ดังจะเห็นในตำรา หนังสือต่าง ๆ นอกจากนี้ การสื่อสารด้วยภาพยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการให้ผู้เรียนได้ลงมือสร้างสรรค์ภาพวาดในการสื่อความหมายทางการพยาบาลโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ให้กับผู้เรียน จากการทดลองประยุกต์ใช้ภาพวาดในการจัดการเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์ของผู้เขียนสำหรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ภายใต้แผนการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศิลปะภาพวาด เกิดผลลัพธ์ที่

ให้การจัดการเรียนการสอนน่าสนใจขึ้น ผู้เรียนมีอิสระในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ สามารถเข้าถึงบทเรียนได้เร็ว มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม และก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยความสุข โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

ผู้เขียนจัดการเรียนการสอนการพยาบาลเด็กที่มีการเจริญของเซลล์ผิดปกติ จำนวน 3 ชั่วโมง สำหรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ 44 และ รุ่นที่ 45 ชั้นปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2558 และ 2559 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ห้องเรียน คือ ห้อง ก จำนวน 69-84 คน และห้อง ข จำนวน 70-83 คน จัดการเรียนการสอนจำนวน 2 ครั้ง โดย 1 สัปดาห์ ก่อนเข้าชั้นเรียนผู้เขียนแจกเอกสารประกอบการสอนให้นักศึกษาทุกคนได้ศึกษามาล่วงหน้า

1. การจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 (จำนวน 1 ชั่วโมง)

เป็นการบรรยายสรุปในชั้นเรียนเพื่อปูพื้นฐานเกี่ยวกับโรคมะเร็งต่างๆ ที่พบบ่อยในเด็กและให้นักศึกษาแต่ละคนสรุปการเรียนรู้ลงในสมุดเล่มเล็ก

2. การจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 (จำนวน 2 ชั่วโมง)

เป็นการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งมีการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สนุกสนาน และผ่อนคลาย แบ่งนักศึกษาออกเป็น 12 กลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน ตามปัญหาการพยาบาลที่พบบ่อยกลุ่มละ 1 ปัญหา แต่ละกลุ่มจะได้รับกระดาษรูปแผ่นใหญ่และดินสอสี ให้นักศึกษาช่วยกันคิดออกแบบการพยาบาลออกมาเป็น “รูปภาพในการสื่อความหมาย” และตกแต่งให้สวยงามตามจินตนาการ เสร็จแล้วจึงให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน โดยมีการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามข้อสงสัย และครูสรุปอธิบายเพิ่มเติม ดังแผนภาพที่ 1

หนึ่งสัปดาห์ก่อนเข้าชั้นเรียนครูแจกเอกสารประกอบการสอน
มอบหมายให้นักศึกษาทุกคนศึกษาบทเรียนมาล่วงหน้า

การสอนครั้งที่ 1 (จำนวน 1 ชั่วโมง)

ขั้นนำ (5 นาที)

- นำเข้าสู่บทเรียนโดยการถามประสบการณ์เดิมของนักศึกษา
- ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้

การสอนครั้งที่ 2 (จำนวน 2 ชั่วโมง)

- ครูเตรียมอุปกรณ์ในการวาดภาพ ระบายสี
- ครูเตรียมสติกเกอร์สำหรับแบ่งกลุ่มนักศึกษาจำนวน 12 กลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน
- นักศึกษาใส่ชุดพลศึกษา
- การจัดห้องเรียนที่มีบรรยากาศผ่อนคลาย

ขั้นสอน (50 นาที)

- ครูบรรยายสรุปในชั้นเรียนโดยเน้นลักษณะเฉพาะของแต่ละโรคเพื่อปูพื้นฐานเกี่ยวกับโรคมะเร็งต่างๆที่พบบ่อยในเด็ก

- Leukemia
- Neuroblastoma
- Lymphoma
- Brain tumor
- Wilms' tumor

- ครูเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามข้อสงสัย
- นักศึกษาจดบันทึก สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างละเอียด (ขณะฟังบรรยาย)

ขั้นนำ (10 นาที)

- ให้นักศึกษานั่งสมาธิ 5 นาที
- ครูนำเข้าสู่บทเรียน ทบทวนความรู้ที่เรียนไป

ขั้นทำกิจกรรม (40 นาที)

- นักศึกษาจับสลากการพยาบาล คนละ 1 ข้อ รวมกลุ่มสมาชิกการพยาบาลในหัวข้อเดียวกัน
- วาดร่างคนลงในกระดาษรูปแผ่นใหญ่
- **ให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันคิดออกแบบการพยาบาลเป็น “รูปภาพในการสื่อความหมาย”**
- ตกแต่งระบายสีภาพวาดให้สวยงาม
- อธิบายความหมาย/สัญลักษณ์ของภาพที่วาด

ขั้นนำเสนอ (60 นาที)

- ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอการพยาบาลเด็กโรคมะเร็งในหัวข้อที่ได้รับ
- ครูถามกระตุ้นให้วิเคราะห์เชื่อมโยงความรู้

ขั้นสรุป (5 นาที)

- ครูและนักศึกษาร่วมกันสรุปบทเรียน
- ครูมอบหมายให้นักศึกษาอ่านทบทวนบทเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนครั้งต่อไป

ขั้นสรุป (10 นาที)

- เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย
- ครูและนักศึกษาร่วมกันสรุปบทเรียน

แผนภาพที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการสร้างสรรค์ศิลปะภาพวาด

ผลลัพธ์การจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างสรรค์ศิลปะภาพวาด

ภายหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านการสร้างสรรค์ศิลปะภาพวาด ผู้เขียนให้นักศึกษาเขียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกลงในกระดานโน้ตที่แจกให้โดยพบว่า นักศึกษาทุกคนมี

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนการพยาบาลเด็ก โรคเมเร็งโดยวิธีการดังกล่าว โดยนักศึกษาต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะเช่นนี้อีกในวิชาอื่น ๆ ซึ่งทำให้เกิดผลลัพธ์ ดังภาพที่ 2

ทำงานเป็นทีม

เรียนรู้อย่างมีความสุข

ผลลัพธ์การเรียนรู้

เข้าใจง่าย จดจำได้ดี

ใช้ความคิดสร้างสรรค์

ภาพที่ 2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ผ่านการสร้างสรรค์ศิลปะภาพวาด

1. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และทักษะการสื่อสารผ่านภาพวาด การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ภาพวาดอย่างอิสระ โดยมอบหมายให้ทำกิจกรรมที่แปลกใหม่ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย สนุกสนาน ไม่เคร่งเครียด ก่อให้เกิดการใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อย่างไร้ขีดจำกัด ซึ่งการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านการสร้างชิ้นงานที่มีความแปลกใหม่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ร่วมด้วย (Sritha, 2018) ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการศึกษายุคศตวรรษที่ 21 ที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยมีผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการในการวาดภาพ เกิดการเรียนรู้โดยใช้ภาพในการสื่อความหมาย”

“เป็นการสอนที่แปลกใหม่ที่ช่วยสร้างจินตนาการ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีอิสระในการคิด”

“เป็นกิจกรรมที่ดีที่ส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้สามารถจดจำการพยาบาลได้ดีขึ้น”

“เป็นการเรียนการสอนที่ดี ได้ใช้ทั้งสมองซีกซ้ายและซีกขวา เป็นการเรียนที่ไม่เครียด เกิดการเรียนรู้ที่ดีมาก”

“ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น การวาดรูปทำให้ช่วยเพิ่มความจำและความเข้าใจได้มากขึ้น ทำให้มีความคิดสร้างสรรค์ผลงานกลุ่ม เรียนรู้การทำงานเป็นทีม”

“ได้นำเสนอการพยาบาลใช้การวาดภาพโดยการสื่อความหมายออกมาให้เข้าใจ เป็นการเรียนรู้ที่น่าตื่นเต้นไม่น่าเบื่อ ได้ความรู้ ง่ายต่อการจดจำ”

2. ทำให้สามารถเข้าถึงบทเรียนได้เร็ว เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น จดจำได้ดี

การนำเสนอบทเรียนด้วยภาพทำให้ผู้เรียนเข้าถึงบทเรียนได้เร็วขึ้น จดจำได้ง่าย เนื่องจากภาพจะถูกประมวลในสมองของมนุษย์ได้อย่างรวดเร็วกว่าการรับรู้จากตัวหนังสือ และช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างชัดเจน (Donnchaidh, 2018) โดยมีผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“วันนี้เรียนสนุกมาก เป็นวิธีการเรียนที่ทำให้เข้าใจในบทเรียนมากขึ้น จดจำได้ง่ายจากรูปภาพ เปลี่ยนบรรยากาศการเรียน และไม่ทำให้รู้สึกง่วงนอน ชอบมากๆ”

“ได้เรียนเนื้อหาสาระที่ไม่น่าเบื่อ มีกิจกรรมที่น่าสนใจ เห็นภาพชัดเจน เข้าใจมากขึ้น ทุกคนมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่ดีมาก อยากให้มีกิจกรรมแบบนี้อีก”

“จากที่ได้เรียนทฤษฎีก่อนนี้ ร่วมกับการทำ Mind mapping สรุปเนื้อหาที่ได้เรียน การมีกิจกรรมวาดภาพ ทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชาเพิ่มมากขึ้น เป็นวิธีการที่น่าสนใจ”

“หลังจากที่เพื่อนออกมานำเสนองานกลุ่ม แล้วอาจารย์สรุป concept สำคัญให้ อธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักศึกษายังไม่เข้าใจ อธิบายเหตุผลของการพยาบาล ทำให้เข้าใจและจดจำได้ดีขึ้น”

“เป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่ เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงออก ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ การใช้ภาพในการสื่อความหมายการพยาบาลต่าง ๆ ทำให้จำแนกได้ชัดเจนรวดเร็วขึ้นทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น”

“การนำเสนอด้วยรูปภาพ ทำให้เกิดการจดจำและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ชื่นชอบวิธีการเรียนแบบนี้มาก”

“เป็นการเรียนที่ช่วยทำให้วิชาที่ยาก รู้สึกว่าเข้าใจได้ง่ายขึ้น มีเทคนิคในการจำ”

“เป็นการเรียนที่สนุกสนาน ทำให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น เหมือนเราสามารถจำลองอาการผู้ป่วยได้ ให้การพยาบาลได้เห็นภาพชัดเจน”

3. ส่งเสริมกระบวนการทำงานเป็นทีม

การมอบหมายให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มโดยการจับสลาก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม เรียนรู้ที่จะยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในสมาชิกในกลุ่ม เป็นการส่งเสริมความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 (Numkanisorn, 2018) โดยมีผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“กด LIKE! เลย ชอบมากๆๆ เพลิดเพลินและได้ความรู้ คลายเครียด ได้ความสามัคคีกับเพื่อนในกลุ่ม”

“เป็นการสร้างกระบวนการทำงานกลุ่ม ได้แบ่งปันแชร์แนวความคิดของแต่ละคน”

“เป็นกิจกรรมที่ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียน ได้ระดมความคิด สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในห้องเรียน ทำให้กล้าแสดงความคิดเห็น”

“นักศึกษาที่มีอิสระทางความคิด มีการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม”

“ได้ทำงานกลุ่มกับเพื่อนบางคนที่ไม่เคยร่วมงานกัน ได้สัมพันธ์ภาพที่ดีขึ้น”

“เป็นกิจกรรมที่ดี ส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นกลุ่ม ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ควรจัดในรุ่นต่อไป”

4. เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

การให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์รูปภาพอย่างอิสระตามจินตนาการในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย การทำกิจกรรมกลุ่มอย่างอิสระ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขควบคู่ไปกับการได้เรียนรู้เนื้อหาทางวิชาการ โดยมีผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เป็นการเรียนการสอนที่สนุก แปลกใหม่ ทำให้นักศึกษาค้นตัว ไม่ง่วงนอน แม้อาจารย์จะอนุญาตให้นอน”

“ได้นั่งเรียนนอนเรียนแบบสบายๆ ทำให้อารมณ์ผ่อนคลาย มีความสุขที่ได้เรียนแบบนี้”

“วันนี้เรียนสนุกมาก เป็นวิธีการเรียนที่ทำให้เข้าใจในบทเรียนมากขึ้น จดจำได้ง่ายจากรูปภาพ เปลี่ยนบรรยากาศการเรียน และไม่ทำให้รู้สึกง่วงนอน ชอบมากๆ”

“เป็นการเรียนการสอนที่สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ ทำให้อ่านหนังสือ หาความรู้เพิ่มเติม”

“เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษามีความสุขในการเรียนเรียนสนุก ลูกนั่งสบายๆ”

“เป็นการเรียนที่แปลกใหม่ สนุกสนาน ทำให้ได้ความรู้มากขึ้น เข้าใจมากกว่านั่งฟังอาจารย์สอนเพียงอย่างเดียว ทำให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้อย่างภาคภูมิใจ”

“สนุกดี ชิวๆ ไม่จำเจ มีอิสระในการเรียน ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์”

บทสรุป

การจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นความท้าทายในการออกแบบบทเรียนให้

ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ในบทความนี้ผู้เขียนได้ประยุกต์การเรียนรู้ผ่านภาพ (visual literacy) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนการพยาบาลเด็กโรคมะเร็ง โดยการเปลี่ยนบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ซึ่งช่วยทำให้ผู้เรียนตื่นตัว สนุกสนาน ผ่อนคลาย มีความสนใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการแปลงการสื่อสารจากตัวหนังสือออกมาเป็นรูปภาพทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นจดจำได้ง่าย ร่วมกับกระบวนการทำงานเป็นทีมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนและเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

References

- Bicen, H. & Beheshti, M. (2017). The Psychological Impact of Info graphics in Education. *BRAIN - Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 8 (4), 99-108.
- Carry, D. D. (2018). *Visual Literacy: Using Images to Increase Comprehension*. Retrieved from https://readingrecovery.org/images/pdfs/Conferences/NC09/Handouts/Carry_Visual_Literacy.pdf.
- Donnchaidh, S. M. (2018). *Teaching Visual Literacy in the Classroom – Literacy Ideas*. Retrieved from <http://www.literacyideas.com/teaching-visual-texts-in-the-classroom>.
- Ghode, R. (2012). Info graphics in news presentation: A study of its effective use in Times of India and Indian Express the two leading newspapers in India. *Journal of Business Management & Social Sciences Research*, 1(1), 35-43.
- Harrison, K. (2018). *What is Visual Literacy? – Visual Literacy Today*. Retrieved from <http://visualliteracytoday.org/what-is-visual-literacy>.
- Numkanisorn, P. (2018). Thai Learners' Skills in the 21st Century. *Kasetsart Educational Review*, 33(1), 59-68. [in Thai].
- School Library Owl.(2018). *Visual Literacy Using the CBCA Short List Picture Books*. Retrieved from: <http://libraryowl.edublogs.org/2017/07/12/visual-literacy-using-the-cbca-short-list-picture-books/>
- Sritha, S. (2018). The Development of Twelfth Grade Students Scientific Creativity Using Learning Management Based on Constructionism Approach on the Nervous System. *Kasetsart Educational Review*, 33(3), 110-118. [in Thai].